

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA

Encare que aquesta Revista s' ocupà ja durant l' any 1883, en donar á sos subscriptors las instruccions mes àmplias sobre la utilitat y conreu de la planta textil anomenada *ramí*, y posteriorment ha vingut ocupantse de dita planta en molts números d' aquesta humil publicació, creyém no será demés lo donar en lo present la *Instrucció per la plantació y conreu del ramí* que acaba de publicar la comissió mixta nombrada per lo «Institut Agrícola catalá de S. Isidro» y lo «Institut de Foment de la Producció nacional.»

Instrucció pera la plantació y conreu del ramí.

Avans de comensar á explicar la manera de plantar y conreuar cualevol vegetal, es indispensable coneixe lo que aquest sia, sas propietats y sas determinadas aplicacions, á fi de que lo agricultor pugua ab los coneixements deguts resóldres ó no á son conreu.

Nocions generals.—Dos son las varietats del RAMÍ conegudas fins ara, ó sia lo RAMÍ anomenat *caudicans* ó *niveo*, que sembla ser lo *Lo-ma* dels xinos, y que s' anomena *niveo* per tenir lo detrás de las fullas blanch platejat com las del álamo blanch; y lo RAMÍ viridis ó vert, anomenat aixís perquè lo posterior de sas fullas es vertgrísat conegut també ab lo nom de *Urtica*

utilis, *Bæhmeria tenacissima* per los sabis, y per lo de *rameh*, *ramich*, *rameu* y altrás en Java é illas de la Malasia, d' ahont es originaria, aixís com d' altres punts de la Oceanía, y sembla ser lo *yuen-ma* ó *ling-ma* dels xinos, ahont també té altres noms segons las encontradas.

En aquestas instruccions, sols tractarém del RAMÍ viridis ó vert, perquè segons opinió general es lo preferit, especialment en los climas de mitjorn per sa major producció, finura de sa filassa y llarch de cada fibra, lo que fa sia mes estimat; al pas que la *Urtica nívea* ó blanca, sembla mes apropiada pera los climas mes frets com la Bélgica y nort de la Fransa, y dona las fibras mes ordinarias, curtas y en menos número.

Lo RAMÍ de que tractém, es una especie d' ortiga jegantina, ab fullas acoradas, dentadas, y ab tres nervis com la ortiga común, pero de molta mes grandaria y sense punxas ó pels punxaguts, essent tan vivás, que en lloch de tenirse de sembrar ó plantar anyalment, dura molts anys fentse cada vegada mes forta y fecunda. Sas arrels son moltas, y d' ellas unas se dirigeixen verticalmen enfonzantse rectes fins uns 80 centímetres, y las altres segueixen una direcció horizontal esparramantse per la superficie.

Unas y altres arrels son débils y aquosas, y tenen poca consistencia, doblegantse fàcilment, per cual motiu 'ls es mes convenient una terra ben treballada y poch compacte. Sos tanyes son nombrosos y rectes, sortint ja de las arrels centrals com de las horizontals, arrivant á tenir en Europa de un á tres metros d' alsaria segons lo terreno y clima. Aquets tanyes tenen dintre una materia llenyosa ó canyamassa, la cual está cubierta per una multitud de finissimas fibras téxtils ben llargas, ajustadas unas ab altrás y unidas entre ellas y ab la prima escoisa que las tapa exteriorment, per medi d' una materia gomosa de molta consistencia. Aixís los tanyes com las arrels son higrométrichs, aixó es, absorbeixen molt fàcilment la humitat. Influeixen molt, com es natural en lo desenrotllo de la planta, no sols la calitat del terreno y clima, si que també sa exposició al mitjorn y los mes ó menos cuydados y cantitat d' adobs que se li donguin. En las regions del mitjorn apareixen en Octubre sas flors que rematan en glóbuls, agrupadas al voltant del tany en paniculas axilars, (aixó es divididas y subdivididas diversament formant panotxas que surten d' entre 'l tany y la fulla). En los climas frets del nort de Fransa y Holanda, y en altres semblants, no floreixen, y lo mateix succehiria en los punts del nort ó massa frets d' Espanya.

Terreno.—Encara que aquesta planta viu en tota mena de terrenos, ménos en los pantanosos, n' obstant, lo mes apropiat pera que dongui los deguts rendiments, es tot terreno lleuger, un poch arenisch ó silíceo, y per lo tant ben dividit, y que estiga

ben tou, esponjós y adobat, ó que ja d' ell mateix sia rich y fértil, pero no fertilíssim; puix que encara que á aquest vegetal li convé cert grau de humitat, aquesta deu esser moderada, ja que un excés pot matarla; resisteix la seca si be en perjudici de la producció. També es en perjudici de la cantitat y calitat de la fibra lo estar en terrenos massa forts y argilosos, puix alashoras se desentrotlla molt en materia llenyosa, fent mes difícil lo descorsament, al pas que la part fibrosa es casi nula y de molt dolenta calitat.

Plantació.—Escullit lo terreno, se procedeix molt avans á preparar-lo; essent lo millor temps lo dels tres últims mesos del any, á fi d' aprofitar lo que las plujas d' hivern penetrin y atmosferisen bé la terra ó influeixin en lo adob ó fems que s' haurá enterrat ja, puix que aquesta planta vol fems ben consumit. Al efecte, se comensa per escampar cuidadosament sobre 'l terreno, á lo ménos unas vint carretadas per hectárea, de bons fems de cuadra. Si se usessin adobs químichs pot retardarse aquesta operació. De aquets adobs químichs, los millors son los mes richs en fofats de cals, de potassa y de la mateixa cals carbonatada, ó sia apagada ab aygua y deixada assecar fins á convertirla en pols; y l' acetat de sosa y lo cloruro de sodio ó sal de mar; puix segons los análisis químichs practicats, en cent parts de cendras del RAMÍ s' hi han trobat las següents sals que 'l componen, y que poden donarnos una verdadera ideya del adob que necessita aquesta planta.

Potassa.	32'27	Cloruro de sodi, (sal de mar).	9'13
Sosa.	16'33	Fósforo.	9'60
Cals.	8'50	Sofre.	3'11
Magnesia.	5'39	Carbono.	8'90
Oxit de ferro.	0'07	Alúmina y sílice.	6'60

Insistirém sobre tot en que s' adobi be la terra per primera vegada, puix aquesta planta esquilma lo terreno porque produheix molt; y ben sapigut es lo adagi de que, qui molt adoba molt cull, y que cap planta raquítica pot donar bons rendiments. Escampat convenientment lo fems, se donará una treballada ben feta y fonda d' uns 50 centímetres, á fi de que l' adob quedi ben enterrat y la terra ben toba, lleugera y esponjosa. Aixó fet, se deixarà reposar lo terreno fins al mes de Mars, y si 'l temps fos massa fret fins á primers d' Abril. Alas horas se donará un' altre labor d' uns 25 centímetres de fondaria, deixant enterradas las herbas que hagin nat durant l' hivern, lo qual será un nou adob. Després s' hi passarà lo rascle lleugerament, ó be se farán solchs á distancia uns d' altres de 50 centímetres y fondos de uns 20 centímetres, y en ells se posarán acostats á las parets de dits solchs, cada una de las plantas, guardant entre ellas la igual distancia de 50 centímetres. Des-

seguida se cubrirán las plantas ab terra, de manera que las arrels quedin en son lloch natural y ab dos botons germinals cap amunt á fló de terra, la que enseguida s' apretará una mica al voltant de la planta. Inmediatament després podrà donarse una regó ab adob líquit ó ab ayguas brutas saturadas de materias fertilisants.

Una volta rasclat lo terreno en lloch de las operacions que s' acaban d' indicar, se tiran unas líneas á la distancia igual á la dels solchs, obrintse en ellas uns forats, per medi d' un pal gros punxagut per un extrém, dintre los que se introduheix la planta com queda dit; se tapa alashoras ab la terra á la que ab lo peu se li dona una lleugera pressió, fent que lo terreno torni á quedar ben unit al voltant de la planta. Al acabar aquestas operacions, se procurarà que lo terreno quedi en disposició de poguer ser regat, evitant las bassas y que desapareguin sens utilisarse á causa d' abundants regós y seguidas plujas. Pera la plantació aconsellém lo váldres d' esqueixos ab arrel ó arreletas ab tany, ó sia d' aquella part d' arrel horisontal de que han sortit novas plantas; cual part d' arrels se separa per medi d' un ganivet ó daltra instrument tallant, puix si be lo *rami* pot propagasse per llevar, per estaca, etc., n' obstant, la experiencia aconsella com á mellor lo método ja dit per esser lo mes expedit y de mes bons resultats.

Conreu y recolecció.—Acabada ja la plantació, sols nos cuidarém, dintre lo primer any y 'l segon, de donar las regós oportunas y de tenir lo terreno ben net de las herbas que anirán creixent, lo cual no es necessari després del tercer any, porque los tanys cubreixen tot lo terreno impossibilitant la vida de tota altre classe de plantas. Cuan los nous tanys comensin á naixer, es convenient remoure la terra, escardarla y regarla si 'l temps es sech. Com la planta dona molts rebrots es útil esclarirla pera donar mes forsa als tanys principals. En lo segon any se procurarà també esclarir los tanys trayent ó arrencant tots los que sian mes débils, á fi de que l' ayre penetri millor y las arrels prenguin mes extensió, aixís com los tanys restants mes consistencia. A la fi d' aquest segon any s' haurán pogut fer ja dos talladas. També en aqueix mateix any es convenient donar algunas lleugeras cavadas pera traure las herbas que hagin pogut naixer, y regar en época oportuna. En lo tercer any s' arrencará una planta si y altre no, á fi de que hi hagi un metro de distancia de l' una á l' altra que es l' espay á que definitivament han de quedar. De las que restin, que serán la meytat de las que hi había durant los dos primers anys, s' arrencarán un tany si y altre no de cada una. En los anys sucesius se farán solsament los treballs que permeti lo terreno. Al arribar los tanys al estat oportú pera tallarse (lo cual se coneix cuan prenen, especialment en son peu

ó base un color castany clar groguench), se passarà á segar-los ab fals, podadoras ó ganivets, y encara millor ab estisoras expressas, tot ben esmolat pera evitar esqueixos y feridas en la planta, puix que aquestos li causan perjudici pera sa vida futura. Se procurarà segar lo mes arrant de terra possible.

Descorsament.— Lo descorsar té per objecte extraure las fibras textils que conté lo tany del ramí, trayentli la escorsa y la part llenyosa interior. Aquesta operació se pot fer á má ó be mecánica y químicament.

Los xinos, segons sembla, tenen dos maneres de descorsar á má, y 'ls emplean, segons verifiquin la operació en lo mateix camp, ó á l' acte de segar los tany, ó bé després mes tart dintre casa. Pera lo primer, lo culliter armat de un ganivet fá un tall incisiu en la part inferior de la planta agafant ab l' altre má las escorsas, tira d' ellas y la planta se troba neta fins á las fullas; dona un segon tall ab lo ganivet y talla lo tany semi despullat casi d' arrel, y agafant per abaix ab una má, tira ab l' altre las escorsas enrera; desseguida se 'n vá á fer lo mateix en altre planta fins que té lo número d' escorsas suficientes; aquesta operació sembla que 'ls xinos la fan ab molta destresa y facilitat, quedant las fullas en lo terreno pera servir d' adob y la part llenyosa pera cremar. La sega s' acostuma fer després de la rosada fins á las vuyt ó nou horas del matí, á fi de que la escorsa se separi ab mes facilitat á causa de la humitat que reté. Cuan lo descorsament se fá en las casas se hi portan las garbas de tany segats, y las donas ab un ganivet de bambú y un altre de ferro los obran de dalt á baix, trauhen la escorsa junt ab la fibra, ab un ganivet ratllan la part rugosa, que se separa per ella mateixa y quedan al descubert las fibras interiors.

Lo descorsament á má se fá ab ventatja en la Xina y en la India per la baratura dels jornals. En Europa aquesta operació se fá ab máquinas ó per medi de procediments químichs ó combinant los dos, pero quansevol que sia lo procediment que s' adopti, avuy per avuy habém de considerar que no está á la má del agricultor per lo costós de la instalació y los coneixements especiales que la marxa de la operació exigeix. L' agricultor, n' obstant, pot vendre los tany al industrial que fá lo treball del descorsament; hi ha l' inconvenient de que essent la materia desperdiciable mes de un setanta per cent, y aquesta un magnífich adob pera la planta, si l' agricultor la vén en brut pert en lo preu per lo mes costós del transport, y queda privat de tan excelent adob. N' obstant, los preus á que actualment se venen los tany, son molt remuneradors pera l' agricultor. A pesar d' aixó s' está estudiant, y 's creu haberse trobat ja una máquina pera fer la primera operació del descorsament, deixant la fibra separada en brut; actualment s' están fent las probas d' una máquina senzilla, de poch cost y assequible als agricul-

tors, ab lo qual se satisfaria l' objecte desitjat, poguent d'aquesta manera vendre la fibra sola, encare que en son estat natural gomós y ab moltes despullas.

Producció.—La d'aquesta planta arriba á son máxim desde lo quart any, y per consegüent aquest será 'l que pendrém com á tipo pera nostres càlculs. Estant las plantas á un metre de distancia las unas de las altres en totas direccions, resultarà que en una hectàrea n' hi cabrán 10,000 plantas, y essent 60 lo número usual de tanys que dona cada una per terme mitj, resultan uns 600,000 tanys, 'ls que sechs pesan de 15 á 20 grams cada un, y son pes total resultarà ser lo de 9,000 kilògrams, que, venuts á 10 céntims de pesseta lo kilògram, donarán 900 pessetas.

Resultará, donchs, que de una hectàrea y de una sola tallada se poden obtindre productes que valguin 900 pessetas; com, per regla general, pot considerarse que poden ferse dos talladas, lo qual es possible en tot lo mitjorn d'Espanya, tindrém que cada hectàrea plantada de RAMÍ haurá produhit 1,800 pessetas; aixís com en las provincias mes meridionals, estem segurs que podrán ferse fins á tres talladas, donant productes per valor de 2,700 pessetas anyals per hectàrea.

Respecte als gastos, com en cada comarca son tant diferents los preus de las terras, de sos arrendaments, jornals, adobs, etc., cada hù en sa localitat es l' únich que pot calcular lo ver cost de plantació y conreu; si be sembla ésser que en cap cas aquets gastos poden pujar, en los punts mes cars, á mes de vuyt centas pessetas per any y hectàrea.

Baix aquestas bases, donchs, podrá calcular l' agricultor molt propment lo producte mitj anyal que en net pot obtindre per cada hectàrea de terra.

Una advertencia habém de fer per últim, y es, la de que obtenintse cada any de 18 á 20,000 kilos de tanys sechs y de 14 á 16,000 de fullas, lo qual dona un total de 32 á 36,000 kilos, y essent las cendras que resultan un cinch per cent d'aquest pes total, es consequent, que 'l terreno pert cada any de 1,500 á 1,800 kilos de materias minerals, cual detall habém donat ja anteriorment. En las fibras no 's troba cap principi mineral de cap mena.

Aixó indica la classe y quantitat d' adob que es indispensable retornar á la terra, ja ab despullas de la mateixa planta ó ab altre mena d' adobs.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Publicació important —Habém rebut lo n.º 134 de la interessant publicació *Industria é Invençiones*, que 's publica en aquesta ciutat y ve in-

sertant notables articles. La recomanem á nostres llegidors puix sols costa 18 ptas. l' any en Espanya, essent indispensable pera tots los industrials, y pera los que tingan patents d' invenció ó desitjin sollicitarne.

San Andreu de Palomar.—Lo 17 del present mes, se practicá la medicació anti-floxérica per medi del insecticida Culell en una vinya floxerada de D. Jaime Cuxart situada en terrenos del Sr. Marqués de Castellvell en lo terme d' aquest poble.

La operació se practicá en quatre punts distints de dita vinya, tractant 25 ceps en cada secció. La major part de las varietats son xarel·los, sumoll, trubad, etc., y la qualitat del terreno argilo licurallench.

Estigueren presents al acte lo referit Sr. propietari D. Jaume Cuxart, vehi y membre de la comissió oficial de defensa contra la filoxera de San Martí de Provensals, los Srs. D. Francisco Campanyá y D. Jaume Batlló membres y sócios de la Subdelegació del Institut Agrícola Catalá de San Isidro á San Andreu de Palomar, los Srs. D. Martí Surinyá y D. Joan Crusens de San Martí, D. Joseph Fiol de San Andreu y lo autor del referit anti-floxé- rich D. Pau Culell acompanyat dels Srs. Aldrofeu, Camarassa y Curto de Barcelona.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Cariñena.—Diuen d' aquest punt que la cullita del vi se presenta aquest any bastant be, encare que no molt abundant, puix las pedregadas que descarregaren l' any passat sobre dita comarca, feren bastant mal als ceps.

India.—Segons las últimas noticias rebudas per lo Govern inglés, la cullita d' aquest any es molt abundant en las colonias británicas del Assia.

Lo desenrotllo que pren d' any en any lo cultiu del blat en la India, pre- ocupa ab rahó als demés paissos productors d' aquest cereal.

En 1881 los Estats-Units importaren en Europa 15.175,600 fanegas de blat próximament, de las quals 82.550,921 foren compradas per Inglaterra. Haventse elevat gradualment lo prou del blat, los inglesos fixaren sa atenció en la India oriental pera proporcionar-se blats d' aquest país, y en virtut de la demanda aná creixent lo cultiu y la producció fins al punt de que en 1879 la India enviá á la Metròpoli 1.950,125 fanegas; en 1880, mes de doble quantitat, 4.098,360 fanegas; en 1881, tres vegadas mes, 13.896,166 fanegas; y en 1882, la quantitat ja extraordinaria, de 37.078,570 fanegas.

La exportació dels blats de la India ab destí á Europa augmenta, donchs, tots los anys en grossas quantitats. Personas competents creuen que la India podrà exportar, si no exporta ja, 320.000,000 de fanegas de blat.

A aquest resultat del cultiu del blat en la India contribueixen en primer lloch los adelantos de tota classe en los ingenis agrícolos d' aquell país, y la facilitat de comunicacions y trasports per los ferro-carrils que constru-

heixen incessantment las Companyías inglesas que explotan la riqueza colonial del vast imperi británich en Assia.

Ab aquesta fabulosa producció y los grans medis que tenen los inglesos en sas colonias pera obtenirla, usant de tots los adelantos de la industria moderna, ab la baratura de transports, grans medis de locomoció, grans rius canalisats y tot lo indispensable pera produhir molt, bó y barato, (cosas que no tenim en Espanya, á causa dels governs que 'ns desgovernan procurant mes per fora casa que per dintre ella) no cal dir si nostra agricultura sufrirá los resultats dolentíssims que per precisió ha de donarnos lo aprobat *modus vivendi*.

Lleyda.—Blat, de 14 á 16'50 pessetas.—Ordi, de 7'50 á 8 —Fabons, de 9'50 á 10.—Fabas, de 9,50 á 10.—Blat de moro, de 10 á 10'50.—Monjetas de 17 á 20. Mercat fluix.

Saragossa.—Lo blat catalá de 19'26 á 20'80 pessetas 1ª hectólitre —Ordi vell á 9'20.—Ordi novell á 8'50.—Blat de moro á 12'30 —Farina de 1.ª los 100 kilóg., de 32 á 34 pessetas.—De 2.ª, de 28 á 30.—De 3.ª, de 21 á 22.

Plá d' Urgell.—Nos dihen d' aquesta Comarca que la cullita de grans ha donat resultats bastant satisfactoris ¿Pero de que servirá, dirán ab rahó los pagesos, que la cullita sia bona si gracias als Governs que tenim, los grans estranjers posats á casa nostra surten mes baratos que 'ls nostres y ab los quals no podém competir á causa de las moltíssimas gabelas que pesan sobra la producció agrícola espanyola, habent per major adobar aprobat lo *Modus vivendi* que será pera nosaltres *Modus moriendi*?

Prats de Rey.—Lo dia dos d' Agost prop-vinent se celebrará la fira de bestiar en aquesta població. Sabém que aquesta será molt concorreguda puix es molt important y coneguda la esmentada fira.

Valls.—Vins blancs de 1.ª, á 20 pessetas la carga; de 2.ª á 10.—Negres de 1.ª, á 28; de 2.ª, á 18; de 3.ª á 8 —Blat d' Aragó, de 16 á 17 ptas. la cuartera.—Ordi, de 7 á 7'50.—Monjetas del pinet, de 16 á 18.—Fabons, á 10 ptas.—Ves-sas, de 10 á 11.—Sagó, á 5 ptas cuartera doble.—Sagonet á 5 1/4.—Farinas de 1.ª, á 17'50 rals l' arropa; de 2.ª de 15 á 16; de 3.ª de 13 á 14 —Oli d' oliva, de 12 á 13'50 rals quartá.—Sabó blanch, á 27 ptas. quintá; groch, á 26; de oliva, á 25; 2.ª classe, á 23.—Garrofas, á 6 1/3 ptas quintá.

Vich.—Xexa, á 14 ptas. la cuartera.—Forment, á 13 —Mestall, á 11'75.—Ségol, á 10.—Ordi, á 6'75 —Cibada, á 6 —Espelta, á 5.—Blat de moro, á 10 —Mill, á 10 —Fajol, á 9.—Fabas, á 10,50.—Llegum, á 12'50.—Fasols, á 12.—Ciurons, á 14.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, TAPINERÍA 17.—BARCELONA.